

Inclusieve keuzes, heldere routes

Over basisondersteuning, C+ groepen en gedeelde verantwoordelijkheid

S P P O H

SAMENWERKINGSVERBAND
PASSEND PRIMAIR ONDERWIJS
HAAGLANDEN

Bonte Vlinder

Ambulante dienst **Vlinderwijs**

Agenda

- Aanleiding
- Inclusieve keuzes en basisondersteuning
- Heldere routes
- Wie wat waar wanneer en hoe?

Pauze

- De C+ groepen
- Ronde tafelgesprek/
inclusieve keuzes a.d.h.v.praktijkvoorbeelden

SPPOH

SAMENWERKINGSVERBAND
PASSEND PRIMAIR ONDERWIJS
HAAGLANDEN

Bonte Vlinder

Ambulante dienst **Vlinderwijs**

Aanleiding

- Inclusieve keuzes: Elk kind is welkom, geen enkel kind wordt uitgesloten
- Heldere routes
- Waarom doen we wat we doen en wanneer?

Inclusieve keuzes

- Vanuit welke visie zijn interventies ingezet?
- Herken je misvattingen en mythes rondom begaafdheid en passend aanbod voor deze leerlingen?
- Waar hadden we preventief vanuit de basisondersteuning kunnen werken en welke interventies waren dan nodig?
- Eerst het systeem of eerst de leerling?
- Welke bijdrage kan jij vanuit jouw rol als leerkracht, directeur, intern begeleider of adviseur hierin leveren?

Heldere routes

eciaal (basis)onderwijs
De Bonte Vlinder)
d een arrangement

80-90% van de
leerlingen

Heldere routes

- Ondersteuning aan begaafde leerlingen is geen extraatje, geen project en geen opt-in voorziening. **Het hoort bij de basisondersteuning.**
- **Schoolbestuur:** expliciete visie op (meer-/hoog)begaafdheid
  - Tijd, expertise en middelen

Heldere routes

- **Alle scholen:** een afgestemd aanbod kunnen inzetten voor meer- en hoogbegaafde leerlingen
  - Een **protocol** om deze leerlingen te herkennen
  - **Opdrachten** kunnen geven die creatief en kritisch denken stimuleren
  - **Rijke leeromgeving** bieden met materialen, middelen, onderzoeksmogelijkheden en passende inzet van ICT
- **Alle scholen:** Ouders en leerlingen betrekken
  - Informatievoorziening
  - Vooraf vastleggen van afspraken
  - Evalueren van de ondersteuning

Heldere routes

- **Samenwerkingsverband:** Bijdragen aan een dekkend, samenhangend aanbod in de regio
  - **School:** Helderheid aanbrenge en signaleren. Waar schuurt het of worden mogelijkheden onvoldoende benut?(Critical friend)
  - **Wijk:** Afstemming en samenwerking tussen scholen actief stimuleren
  - **Haaglanden:** Bewaken dat ondersteuning doelgericht is, zonder wildgroei aan bovenschoolse voorzieningen

Waarom doen we wat we doen en wanneer?

- De vraag is niet *óf* er ondersteuning is, maar **welke ondersteuning past op welk moment en met welk doel.**
1. Steunpunt Begaafdheid: versterken van professioneel handelen
  2. AB-diensten: verdiepen en versterken van de basisondersteuning
  3. Gesprekken passend en inclusief onderwijs: normeren en verdiepen
  4. Schoolbudget inclusie: ruimte om te ontwikkelen
  5. Leernetwerk begaafdheid & talentontwikkeling: samen leren en professionaliseren

Steunpunt begaafdheid

Voor scholen die hun **basisondersteuning willen versterken** rondom (hoog)begaafdheid en/of een vraag hebben over een leerling op school

Ondersteunt **via en met de school**, nooit individueel gericht op het kind

Gericht op:

pedagogische afstemming

didactisch aanbod

Deskundigheidsbevordering

Inzetbaar op:

leerlingniveau (meedenken, observatie, advies voor de leerkracht)

schoolniveau (visie, beleid, teamontwikkeling)

Wanneer?

Als een school handelingsverlegenheid ervaart binnen de basisondersteuning en daar gericht in wil groeien.

AB-dienst: versterken en verdiepen van de basisondersteuning

Voor scholen die **structureel willen bouwen** aan hun ondersteuningsstructuur

Expertise vanuit SBO/SO

Gericht op schoolontwikkeling, zoals:

didactiek & cognitie

gedrag en leren leren

eigen leerlijnen

ondersteuningsstructuur versterken en verdiepen

Gefaciliteerd door SPPOH (kosten vergoed)

Wanneer?

Als er een bredere ontwikkelvraag ligt die niet met één advies is opgelost, maar **tijd, traject en verdieping** vraagt.

Gesprekken passend en inclusief onderwijs

Het fundament onder alles wat we doen

Gesprek op **schoolniveau**

Focus op:

waar staat de school?

wat is de volgende stap richting inclusie?

hoe worden middelen basisondersteuning ingezet?

Werken vanuit **vertrouwen én verantwoording**

Wanneer?

Altijd. Dit gesprek helpt om keuzes te **onderbouwen, vertragen of juist versnellen.**

Schoolbudget inclusie

Voor scholen die **bewust willen investeren** in inclusie

Gericht op:

beleid en visie

mindset en draagvlak

samenwerking in de wijk

Collectieve inzet van middelen

Verbonden aan een **lerend netwerk inclusie**

Wanneer?

Als een school wil experimenteren, verdiepen of opschalen met oog voor duurzaamheid.

Leernetwerk begaafdheid en talentontwikkeling

Voor kennisdeling en regionale samenhang

Gericht op:

dekkend aanbod

wijkgerichte samenwerking

kennis en expertise opdoen

Masterclasses, professionalisering, intervisie, netwerken

Vanaf volgend schooljaar: **zoveel mogelijk na schooltijd voor de leerkracht**

Wanneer?

Doorlopend (3 à 4x per schooljaar) als onderdeel van professionalisering en kwaliteitsontwikkeling.

Waarom doen we wat we doen – en wanneer?

Heldere keuzes binnen een inclusieve route

WAAROM?

 Begaafdheid hoort bij de **Basisondersteuning**

 Inclusieve keuzes maak je **voór de crisis**

 Specialistische voorzieningen **Tijdelijk en preventief**

WANNEER ZET JE WAT IN?

Versterken > Verdiepen > Verbinden

ROL VAN DE ADVISEUR

 • Wat kan regulier, wat vraagt **extra?**

 • Normeren & Spiegelen

 Verbinden: School – Wijk – Regio

 Voorkomen dat crisisoplossingen nodig zijn

RESULTAAT

 Sterkere basisondersteuning

 Minder crisisroutes

 Passend aanbod

Verdiepende informatie [file](#)

De ideale situatie:

Er is beleid over passend onderwijs voor begaafde leerlingen inclusief visie, invulling begrip begaafdheid, doelstelling, beoogde resultaten, benoeming doelgroep, professionaliseringsplan en begroting.

- ✓ Structurele signalering in onder-, midden- en bovenbouw
- ✓ Verrijkingsdoelen geformuleerd
- ✓ Compacten voor minimaal 2 domeinen (bijvoorbeeld taal en rekenen)
- ✓ Verrijkingsstof op basis van geformuleerde verrijkingsdoelen
- ✓ Verrijkingsmateriaal sluit aan bij **leerdoelen en onderwijsbehoeften** van de leerling
- ✓ Organisatie: **onder begeleiding van de leerkracht** en onder supervisie van een specialist begaafdheid (met kwaliteitscoördinator/intern begeleider)

Beleid

1. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid over het signaleren van ondersteuningsbehoeften bij leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid, van instroom tot uitstroom van leerlingen en ook bij de overgang van po naar vo. Daarbij is er aandacht voor onderpresteren. De school voert het beschreven beleid uit.

2. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid over de ondersteuning bij (hoog)begaafdheid, aansluitend bij de visie van de school gericht op goed onderwijs voor alle leerlingen. De school voert het beschreven beleid uit.

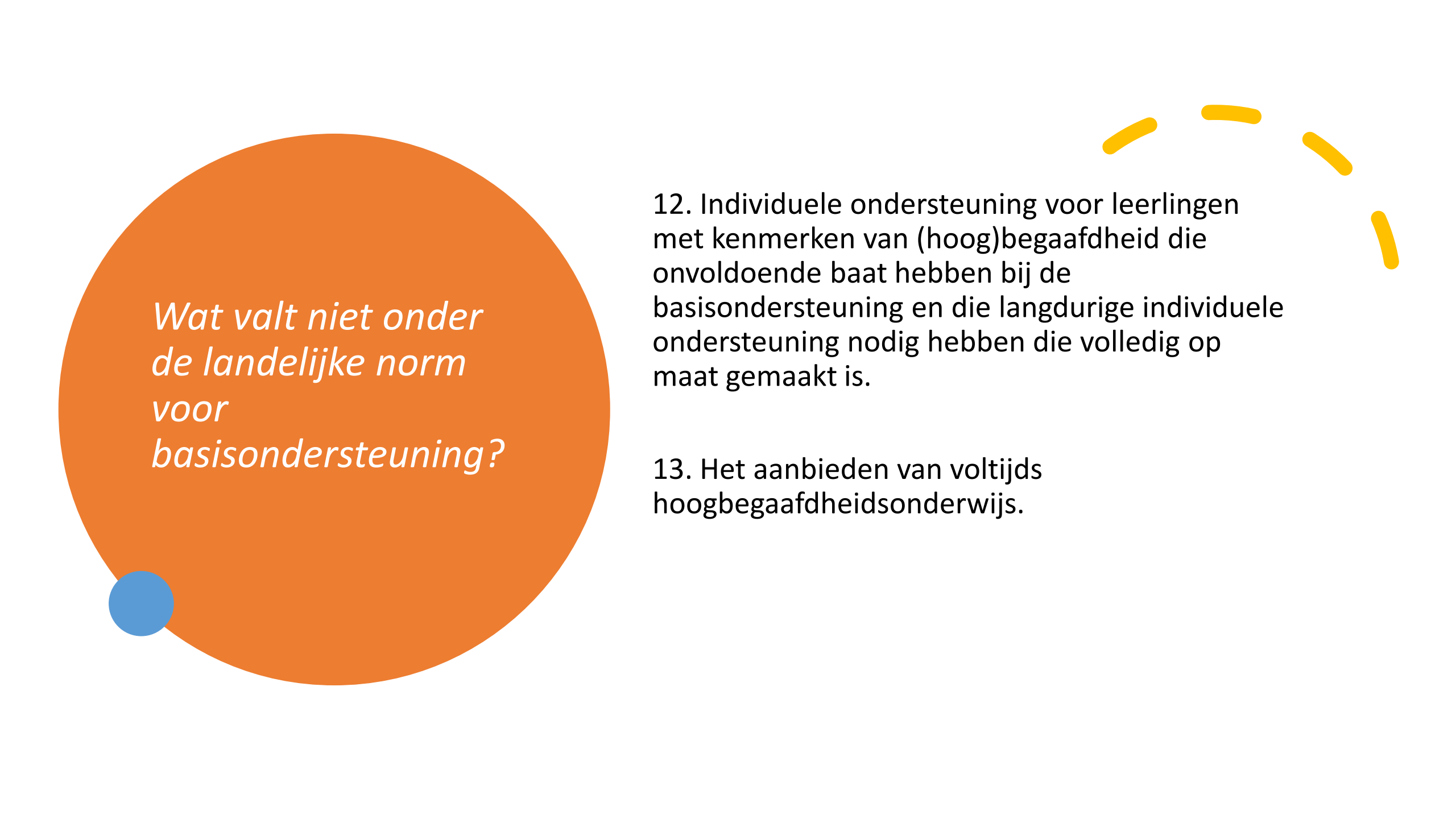

Kennis en vaardigheden

3. De school heeft kennis over verschillende perspectieven op (hoog)begaafdheid.
4. De school heeft kennis over het signaleren van ondersteuningsbehoeften.
5. De school heeft kennis over divergent differentiëren: het inspelen op verschillen in leertempo, leerpotentieel en interesses.
6. De school doet een beroep op een specialist hoogbegaafdheid of een professional met expertise in (hoog)begaafdheid. De school heeft deze expertise intern of weet deze extern in samenwerking met andere scholen, het schoolbestuur of samenwerkingsverband te verkrijgen.
Steunpunt/ SPPOH AB Dienst Vlinderwijs/ SBO De Bonte Vlinder
Deze specialist ondersteunt het team bij het signaleren van ondersteuningsbehoeften en helpt bij het vormgeven van het onderwijsaanbod. De specialist draagt bij aan de kwaliteitsontwikkeling van de onderwijsprofessionals en het aanbod.
7. De school ondersteunt het team in de vorm van tijd, geld en expertise bij het verbeteren van hun kennis en vaardigheden op het gebied van pedagogisch-didactisch handelen, specifiek voor (hoog)begaafdheid, aansluitend bij de behoeftes van het personeel en bij de populatie van de school.

Ondersteuning

8. De school signaleert ondersteuningsbehoeften bij leerlingen die onderpresteren.
9. De school faciliteert haar onderwijspersoneel om tot optimale differentiatie te komen binnen de onderwijscontext.
10. De school past het lesaanbod aan om het ontwikkelingspotentieel van leerlingen te stimuleren, afgestemd op hun niveau en tempo. Ook de sociale en emotionele ontwikkeling krijgt aandacht .
Verschillende vormen van differentiatie kunnen tegelijk worden ingezet. Voorbeelden zijn verrijken van het lesaanbod, compacten (overslaan van overbodige herhalings- en oefenstof), versnellen binnen een vakgebied of door een leerjaar over te slaan en het bieden van andere vakken aansluitend bij de interesses van de leerling.
11. De school stimuleert socialisatie en persoonsvorming van leerlingen. Dit kan bijvoorbeeld door samenwerkingen of contactmomenten tussen deze leerlingen te organiseren, eventueel met ondersteuning van het schoolbestuur, het samenwerkingsverband of de gemeente.

*Wat valt niet onder
de landelijke norm
voor
basisondersteuning?*

12. Individuele ondersteuning voor leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid die onvoldoende baat hebben bij de basisondersteuning en die langdurige individuele ondersteuning nodig hebben die volledig op maat gemaakt is.

13. Het aanbieden van voltijds hoogbegaafdheidsonderwijs.

Pauze / verplaatsen naar de groepen

6 Profielen hoogbegaafde kinderen

Betts en Neihart, 2010

"...SCHOLE...? ...DIE KEER NIKS
IN 'T KWADRAAT... WAT LEER
JE DAAR NOU HELEMAAL?...
DAT IS TOCH NIET 'T ECHTE LEVEN?!"

De risicoleerling

...DOE MIJ TOCH MAAR
GEEN PLUSJEN...
VEEL TE MOEILJK...

De onderduikende leerling

De dubbel
bijzondere leerling

HOEZO "WE HEBBEN
DIT TOCH AFGESPROKEN?"
IK HEB HELEMAAL NIKS
MET U AFGESPROKEN...

...ZO GOED?..."

De aangepaste
succesvolle leerling

De uitdagende
creatieve leerling

...IK DOE 'T VERDER
ZELF WEL...

De zelfsturende
autonome leerling

Passend Onderwijs voor 'dubbel bijzondere' leerlingen in het SBO

Geschiedenis:

- ▶ 2019 Subsidie Passend Onderwijs voor Hoogbegaafde Leerlingen in het PO en VO
- ▶ 2023 Begaafde leerlingen primair- en voortgezet onderwijs 2023-2025
<https://www.dus-i.nl/subsidies/begaafde-leerlingen-primair--en-voortgezet-onderwijs>
- ▶ Middelen voor Extra Ondersteuning / Specialistische Ondersteuning
- ▶ SPPOH SBO De Bonte Vlinder / C+ groepen
- ▶ 2019-2020 1 groep
  - ▶ 2020-2021 MB BB
  - ▶ 2021-2022 MB BB (één locatie)
  - ▶ 2022-2023 A= instroom B=Doorstroom

Streven naar een tijdelijke plaatsing en doorstroom naar regulier (primair/voortgezet) onderwijs waar **mogelijk!**

Doelgroep:

6 Profielen hoogbegaafde kinderen

Betts en Neihart, 2010

"...SCHOOL?!!... DRIE KEER MIJNS
IN 'T KWADRAAT-- WAT LEER
JE DAAR NOU HELEMAAL? ...
DAT IS TOCH NIET 'T **ECHTE** LEVEN?!"

De risicoleerling

"...DE MIJ TOCH MAAR
GEEEN PROBLEEM--
VEEL TE MOEILYK--"

De onderduikende
leerling

De dubbel
bijzondere leerling

"HOEZO "WE HEBBEN
DIT TOCH AFGESPROKEN?"
IK HEB HELEMAAL MIJNS
MET U AFGESPROKEN..."

"...ZO GOED?!"

De aangepaste
succesvolle leerling

De uitdagende
creatieve leerling

"...IK DOE 'T VERDER
ZELF WEL..."

De zelfsturende
autonome leerling

Ans Ramaut

06 34949873

uniQue-Talentbegeleiding

Welke leerlingen vallen op:

- De risicoleerling
- De dubbel bijzondere leerling
- De uitdagende creatieve leerling

Onderverdeling in:

- Presteerdere en Onderpresteerdere
- te aangepast –
- sociaal – onaangepast

Profielen van Betts
en Neihart (2010)

TE AANGEPAST

SOCIAAL

ONAANGEPAST

De verschillende profielen worden hieronder weergegeven in relatie tot sociaal functioneren en in relatie tot zichtbare talenten en prestaties passend bij de potentie en keuzes van de leerling.

GOED

P
R
E
S
T
A
T
I
E
S

SLECHT

ZELFSTUREND AUTONOOM

heeft goede sociale vaardigheden, ontwikkelt eigen doelen, werkt enthousiast voor passies, is creatief, komt op voor eigen opvattingen, neemt risico, durft te leren, weet wat hij kan en laat dit ook zien.

AANGEPAST SUCCESVOL

levert goede prestaties, maar niet naar eigen vermogen, is perfectionistisch, vermijdt risico's, stelt zich afhankelijk op, zoekt bevestiging, is gericht op voldoen aan wat anderen verwachten.

UITDAGEND CREATIEF

is eerlijk, duidelijk over eigen mening en (te) direct, werkt inconsistent met wisselende resultaten, ziet uitzonderingen (ook op de regels), heeft behoefte aan erkenning met name voor zijn creativiteit.

ONDERDUIKEND

ontkent zijn begaafdheid, vermijdt uitdaging, is faalangstig, ziet het halen van hoge prestaties als onverenigbaar met sociale acceptatie, verliest (zicht op) zichzelf.

DUBBEL BIJZONDER

werkt inconsistent, presteert gemiddeld of minder, begaafdheid moeilijk te herkennen, laat kenmerken zien van leer- en/ of gedragsproblemen, verstoort en reageert af, is onzeker over kwaliteiten.

RISICOLEERLING

is vertrouwen in zichzelf en in school/ omgeving kwijtgeraakt, steeds vaker ziek, blijft thuis op grond van angsten, trekt zich terug in eigen (virtuele) wereld, risico op schooluitval (drop-out).

RISICOLEERLING

is creatief, zoekt buitenschoolse uitdaging, is een absolute onderpresteerder (presteert onder het gemiddelde), geeft blijk van een negatief zelfbeeld, bekritiseert zichzelf en anderen, voelt zich niet betrokken bij school, risico op schooluitval (drop-out).

Dubbel Bijzondere leerlingen / 2 E's

- ▶ “Dubbel-bijzondere (...) leerlingen hebben enerzijds (kenmerken van) zeer hoge intellectuele capaciteiten en anderzijds (kenmerken van) leer- of ontwikkelingsproblemen; dit wordt zichtbaar in een ontwikkelingsprofiel met intra-individuele discrepanties tussen sterktes en (relatieve) zwaktes, die speciale psycho-educatieve behoeften met zich mee kunnen brengen; deze profielen verschillen sterk tussen individuen” (Burger-Veltmeijer et al., 2018).
- ▶ De onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling zijn leidend.
- ▶ ***Is de leerling in staat om onderwijs te volgen?
(OJA - JOA)***

C+ groepen: Toeleiding en Plaatsing

Onder constructie

2. De Basisschool betreft de Adviseur Passend Onderwijs en het Steunpunt begaafdheid / SPPOH

2. A. Adviseur SBO De Bonte Vliedde Lieve Velden

3. Handlingsverleg De onderwijs- en versorgungsbehoefte van de leerlingen derstijgen de basisondersteuning + huidige Basisschool.

4. AB Bonte Vliedde (overleg, observatie) met de BH en OSBH

5. Basisschool geeft een advies aan de MDO.

A. Extra ondersteuning vanuit een arrangement.
B. Aanvragen TLV SBO? (aantekening C+)

Onderwijsaanbod in de C+

Pedagogisch- psychologisch veilig leerklimaat!

- ▶ Groepsaanpak <> Maatwerk
  - ▶ Peers
  - ▶ Sociaal Emotioneel Leren
  - ▶ Kerndoelen
  - ▶ Persoonlijk Leerplan op leerstijl.

- ▶ De leerkracht doet ertoe!

Inclusieve keuzes: voorbeelden uit jullie praktijk

- Vanuit welke visie zijn interventies ingezet?
- Herken je misvattingen en mythes rondom begaafdheid en passend aanbod voor deze leerlingen?
- Waar hadden we preventief vanuit de basisondersteuning kunnen werken en welke interventies waren dan nodig?
- Eerst het systeem of eerst de leerling?
- Welke bijdrage kan jij vanuit jouw rol als leerkracht, directeur, intern begeleider of adviseur hierin leveren?

Afsluiting

- ▶ Terugkoppeling
- ▶ Vragen

<https://www.sppoh.nl/>
Home - Bonte Vlinder

